

Implementarea sistemului electronic de plăți și corelarea sa cu introducerea leului greu

În baza Memorandumului de finanțare PHARE 2000, semnat de Guvernul României și Comisia Europeană la 6 noiembrie 2000, a fost demarat Proiectul RO 0005.02 - Sistemul Electronic de Plăți, derulat cu sprijinul financiar și tehnic al Uniunii Europene, finanțarea fiind asigurată atât din surse PHARE, cât și din surse interne. Acest proiect a fost finalizat la data de 14 martie 2005.

Sistemul electronic de plăți are trei componente, și anume:

- sistemul cu decontare pe bază brută în timp real, denumit ReGIS;
- sistemul casei de compensare automată, denumit SENT;
- sistemul de înregistrare și decontare a operațiunilor cu titluri de stat, denumit SaFIR.

De asemenea, date fiind cerințele și standardele în domeniu, în special după evenimentele din SUA de la 11 septembrie 2001, cu privire la asigurarea continuității activității în caz de avarie, pe lângă infrastructura aferentă sistemelor menționate mai sus, a fost implementat și un sistem de back-up și de recuperare în caz de dezastru.

Banca Națională a României este proprietarul și administratorul sistemului ReGIS și sistemului SaFIR, în timp ce sistemul SENT este administrat de TRANSFOND-S.A. Prin prisma rolului de administrator al sistemelor ReGIS și SaFIR, Banca Națională a României are controlul efectiv asupra sistemelor, stabilește regulile de sistem și procedurile necesare asigurării funcționării acestora, monitorizează și supraveghează participanții la aceste sisteme. Operarea tehnică a sistemului a fost externalizată de către Banca Națională a României către TRANSFOND-S.A., care este responsabil în principal de asigurarea funcționării tehnice fără perturbări a sistemelor și de întreținerea acestora.

În ceea ce privește avantajele pe care le are noul sistem electronic de plăți, trebuie precizat că, pe lângă avantajele operaționale dintre care enumerăm un mai bun management de risc și de lichiditate, creșterea eficienței și operativității activității de plăți, precum și gradul de securizare sporit al tranzacțiilor interbancare, se adaugă și adoptarea unei noi politici de comisionare a Băncii Naționale a României, favorabilă participanților la cele trei sisteme.

Astfel, s-a decis reducerea treptată a comisioanelor aferente participării la Sistemul Electronic de Plăți, luând în calcul perioada necesară pentru amortizarea investițiilor realizate de comunitatea bancară din România pentru acest proiect. În acest sens, operaționalizarea sistemelor ReGIS și SENT a însemnat reducerea comisioanelor aferente tranzacțiilor procesate și decontate prin aceste sisteme cu 25 la sută față de comisioanele practicate până la acest moment, urmând a se analiza posibilitatea de a aplica o altă reducere la quantumul acestora în viitorul apropiat cu aproximativ 33 la sută. Acest lucru ar semnifica exonerarea de plată a primitivului plății, cu efect benefic asupra tuturor recipienților de plăți în general, și a Ministerului Finanțelor Publice în special.

Sistemul ReGIS - sistemul cu decontare pe bază brută în timp real

- Sistemul ReGIS, operaționalizat la data de 8 aprilie 2005, asigură decontarea în timp real (secunde) a instrucțiunilor de plată de mare valoare (peste 500 milioane ROL) sau urgente, inițiate de bănci și alte instituții de credit, precum și decontarea instrucțiunilor aferente pozițiilor nete calculate de casele de compensare și a celor privind tranzacțiile cu titluri de stat. Decontarea instrucțiunilor de plată inițiate prin acest sistem are loc în mod continuu, tranzacție cu tranzacție.
- În prima sa lună de operare, sistemul a funcționat fără perturbări, numărul mediu al tranzacțiilor procesate zilnic prin sistem fiind de 3 643, cu o valoare medie zilnică de 44 052 miliarde lei, respectiv 1,2 miliarde euro, cu un maxim de 2,4 miliarde euro; putem aprecia că numărul și valoarea tranzacțiilor aferente plăților de mare valoare au crescut după operaționalizarea sistemului ReGIS cu 50 la sută față de anul 2004 (date furnizate 2004: plăți de mare valoare, medie zilnică 28,085 mii miliarde ROL- 0.76 miliarde EUR, număr tranzacții zilnice 2 700)
- Modul cum interferează cu leul greu:

S-a luat decizia de a nu se converti automat datele istorice (cele înainte de 1 iulie 2005). Operatorii interesați le vor converti singuri.

Sistemul SENT - casa de compensare automată

- Sistemul SENT, operaționalizat la data de 13 mai 2005, reprezintă un sistem electronic de compensare care oferă posibilitatea schimbului de instrucțiuni de plată de mică valoare (sub 500 milioane ROL) între instituțiile de credit și Trezoreria statului, calculând pozițiile nete multilaterale pe care le transmite sistemului ReGIS în vederea decontării finale a acestora.
- După primele două săptămâni de la operaționalizare, sistemul funcționează fără perturbări, numărul mediu zilnic al tranzacțiilor procesate fiind de 191 000, în valoare medie zilnică de 4 886 miliarde lei, față de 154 000 tranzacții în valoare de 7 588 miliarde lei în anul 2004; (dat fiind faptul că statisticile efectuate de TRANSFOND-S.A. nu au mai fost actualizate în acest an și că o parte a operațiunilor procesate în prezent la CC a BNR nu a putut fi cuantificată ca valoare); creștere cu circa 50 la sută.
- Modul cum interferează cu leul greu:
  - S-a luat decizia ca o parte a aplicației (**direct debit**) - inexistentă anterior, să fie activată după 1 iulie.
  - (direct debit = o instrucțiune prin care o bancă cere altei bănci plata în numele unui client).

Sistemul SaFIR - sistemul de înregistrare și decontare a operațiunilor cu instrumente financiare

- Sistemul va ține evidența emisiunilor de titluri aflate în circulație (funcție de registru), va asigura decontarea operațiunilor cu titluri de stat cu respectarea principiului "livrare contra plată" și va realiza funcțiuni complementare, cum ar fi evaluarea zilnică a emisiunilor, calculul automat al comisiunilor etc.
- Ultima componentă a Sistemului Electronic de Plăți, sistemul SaFIR, va fi operaționalizat începând cu sfârșitul lunii august 2005.
- Cum interferează cu leul greu:
  - S-a luat decizia intrării sale în funcțiune după 1 iulie (inclusiv directiva privind colateralul)
  - Variantele cu leul greu pentru ReGIS și SENT sunt disponibile pentru testare începând cu 30 mai. Se asigură astfel băncilor comerciale o perioadă de testare de cinci săptămâni, peste termenul pe care acestea l-au solicitat (4 săptămâni).